

מת'קות הפרשה

י"ל ע"י ישיבת "היים של תורה - לובלין" בראשות הרב הגאון רבי מנחם יאנוע שליט"א

תזריע - מצורע

בכדי להזכירה מה פעל ה' עם אדם הראשון שנברא חוץ לגן עדן, ואחר כך נכנס לגן עדן לכה הולדת זוכה - לאחר ארבעים יום, וכן הולדת נקבה - לאחר שמונים יום תפנס לבית המקדש [שהוא בכחינת גן עדן], להביא קרבנותיה.

ומבאר כאן שענין ישיבת הולדת (שאלה ג) זה בכדי שתתבונן ברב חסדי ה' שעמה, ומחמת כך דמיה טהורים (שאלה א) - בכדי שלא תפסיק להודות לה, על שזכה אותה להביא ילד בריא, ועל שגם היא יצאה בריאה וכמו שאמרו חז"ל בגמרא (שבת לא): "כל היושבים על המשבר בספק מיתה הם" וכשהיא היתה מתבוננת רבות ברב חסדי ה' שעמה, אזי היא היתה מביאה את קרבנותיה לבית המקדש, שזה מקום של הודאה לקב"ה כענין הגן עדן, שענינו הודאה.

וכמו שאנו אומרים [ביוצר בשבת] "ויום השביעי משבח ואומר - טוב להודות לה" ומחמת כך קרפן העולה של הולדת הרומו להודאה, גדול וחשוב יותר משל החטאת (שאלה ב), מכיון שעקר הבאת הקרבנות זה ההודאה שתודה הולדת לקב"ה. ה' יזכנו להתבונן ברב חסדיו שעמנו ולהודות לו כראוי.

המלכת את חברך עליך - כיצד?

זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה (שם ו)
 התורה הקדושה קוראת לפרשת הולדת תורה, מפיון שהלדה זה דבר נפלא ביותר - שהולד יצא חי ללא שום בעיות, וצריך להודות על כך לקב"ה, וכדאימא בגמרא (פרכות י.) שדוד המלך עליו השלום דר בחמשה עולמות, ואמר שירה. א. על מעי אמו - עם כל הויטמינים שקבל שם. ב. על הלידה - שנוולד ללא שום בעיות. ג. על העולם הנפלא עם כל הטוב שבו, בכלל ובפרט. ד. על מה שהקב"ה הצילו מיד הרשעים שרצו להרגו. ה. על יום המיתה שזה כולל את כל הקשיים שהיו לו בחייו, שעל ידי כן אישיותו נבנתה.

מפני מה נברא האדם ערל?

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב ג)
 איתא בילקוט תזריע (תרמ) שטורנוסרופוס הרשע שאל את רבי עקיבא, מפני מה לא ברא הקב"ה את האדם מהול? ורבי עקיבא השיבו שהמצות נתנו בכדי לצרף את ישראל שנאמר "אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החסים בו" וצריך באור מהו הצרופה שנעשה במצות הברית מילה? ונראה לבאר בסיעתא דשמיא על פי הכתוב בישעיה (לג) "והיה אמונת עתיד" - שאם אדם חפץ שהאמונה תהיה עמו בכל עת "חסון" - עליו לעבור את כל הקשיים של העולם הזה "חכמה ודעת" - מתוך ידיעה שהם בונים את אישיותו, בכדי שהוא יהיה חזק וחסון לעמד בכל הקשיים העוברים עליו. והינו שפעמים רבות האדם מגלה בעצמו מדות ותאוות רעות, ואזי הוא מתבלבל ומתקשה לעבד על כך, ברם כשנתבונן נראה שהקב"ה ברא במקונו את האדם ערל - ללמדנו שלא נתבלבל פשאנו רואים בעצמנו מדות ותאוות רעות, מכיון שפך בראנו הקב"ה - בכדי שנעבד על כך, וכזה נהיה חסונים ואיתנים לעמד בנסינות קשים יותר, מתוך שליטה מחלטת על פנימיותנו.

מדוע נצטווה הולדת לשבת בדמי טהרה

וישכבתי יום וישכבתי ימים וגו' (שם ד)
 יש לעין בפרשת יולדת בכמה דברים הטעונים באור א. מה העמק בפרשה המחדשת הזו - שנותנים ליולדת מתנה שאפלו אם תראה דם היא טהורה? ב. מה נשתנו קרבנות הולדת שעולתה בהמה ותטאתה עוף? מה שלא מצינו בשאר הטמאים [כזב ומצרע שעולתם ותטאתם שוים]. ג. מה הלשון "תשב בדמי טהרה", וכי שרף ישיבה לגבי דמי טהרה?
 ונראה לבאר בסיעתא דשמיא על פי מה דאימא במדרש תדשא שמטרת ביאת הולדת לבית המקדש, זה

ונעמיק מעט בפּרט זה שאפּשר ללמד ממנו יסודות נפלאים לעבודתו של כל אחד ואחד, כמו שאנו מוצאים בנביאים את כל ההשפלות שסבל דוד, הן מאחיו אליאב והן מפל המדות הרעות שהיו בו, וכענין הארי והדב שהכה, שעל פי דרוש אפּשר לומר, שדוד המלך עליו השלום היה אדמוני שזה מלא עכירות הדמים, וכענין ארי ודב, ומכל מקום הוא כבש את הכל ונתב אותו לרצון ה', ונלחם את מלחמותיו.

ומכל מקום שאול קנא בו, והגם שדוד היה העור והסיוע שלו במלחמותיו, וזה היה הפשלו של שאול, שמחמת קנאתו רצה להרוג את דוד, ומכל מקום דוד בעצמו הודף על ידו, ובנה את עצמו על ידי הקשיים שסבל משאול. ויהונתן גם ראה את מעלתו של דוד, ואת שהוא עתיד למלך עליו, ובטבעו היה לו קנאה גדולה שירש מאביו, ועל כן מיד כשראה את הקנאה של אביו, השליך את המעיל שעליו ונתן לדוד, בכדי שלא תכנס בו הקנאה חס ושלום.

וזה למוד עצום לכל אחד ואחד שיתבונן בדרךיו כיצד לרומם ולהמליך את השני, על ידי שימתו ויפרגו לו, וכן יתבונן שדוקא על ידי שהוא נותן לשני, זה מה שמרומם אותו בעצמו, ולבסוף הוא ישוב וימליך אותו גם כן, וכמו שאנו רואים אצל משה ואהרן - שהגם שאהרן הנהיג את ישראל בכל הזמנים הקשים של גלות מצרים, מכל מקום כשבא משה הגיע אהרן והמליך אותו, ועל ידי כן נעשו יחד זה עם זה, וכל אחד ואחד שמר על השני בזמנים הקשים, של מחלוקת קרח ועוד.

וזה מה שדוד המלך עליו השלום אומר בתהלים "מה תשתוחחי נפשי ותהמי עליי" למה את מתכופפת ונופלת מחמת הקשיים שעוברים עליך והנסיונות של הקנאה ושאר המדות הרעות שבה, "הוחילי לאלקים" תלך תמיד עם הקב"ה ותשען עליו "כי עוד אודנו ישועות פני ואלקי" ואחרי שתעמד בנסיונות, תראה שה' עמך ואתה מזדכף, ודוקא מי שהיה נראה לך שיקח לך משלך, מכל מקום אם הגדלת ורוממת אותו ולא קנאת בו - אזי הוא בעצמו יגדל וירומם אותך ה' יזכנו.

מטרת היסורים והקשיים

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת וגו' (יב ב)

צריך באור מפני מה האריכה התורה כמה פּרשיות בתורת המצרע? ונראה לבאר בסיעא דשמאי על פי המובא בגמרא (ערכין טז.) "על שבעה דברים הנגעים באים", והינו שהנגעים הם תזכרת לאדם שעליו לתקן את נגעי נפשו, שהם המדות הרעות, ובכדי לזכות לכה, עליו לבוא לפהן שהם התלמידי חכמים - רופאי הנפשות (כלשון הרמב"ם), בכדי שילמדוהו כמה עליו להשתפר וכיצד, וכן עליו לשבת בדרך שבע ימים ולהתבונן כל יום באחד מהדברים שהוא לקוי ואשר

הנגעים באים עליהם, ובראש הכל זה הגאווה - שכשאדם מרגיש את עצמו לכן ומשלם, הוא נמשך ללשון הרע ושאר מעשים רעים.

וכן בימינו כשבאים לאדם יסורים ונזקים בממונו או בגופו, עליו להתבונן עם עצמו במה הוא לקוי, ולעשות תרגילים כיצד להשתפר, וכן לבקש מה' ולומר רבוננו של עולם יש לי גאווה ומדות רעות, אנא תוציא אותם ממני ותקרבני אליך פי באמת אני חפץ להשתפר ולהיות פרוצונך, וכשאדם זוכה לשפוט את עצמו ולשפר את מעשיו, אזי הקב"ה מקרבו אליו ומסיע בידו והנגעים והיסורין בדלין הימנו.

השמחה היא התרופה לקטטות ומריבות מיתרות

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן (שם ט) התורה הקדושה מלמדת אותנו שכל טמאת וטהרת האדם בפנימיותו שהם המדות והתאוות הרעות, נעשות דוקא על ידי הכהנים שהם התלמידי חכמים שבכל דור, המדריכים את האדם כיצד לנהג וכיצד לשפר ולנתב את המדות והטבעים שבו פרוצון הבורא יתברך, וכשאדם אכן זוכה להשלים את עצמו ולהשתפר, אזי השמחה שוכנת בתוכו, ולא זו בלבד אלא שהשמחה הנה הדרך וההכונה להגיע לשלמות, שכשאדם שמח אזי כל מיני קטטות ומריבות הנובעות מצמצומי הדעת, אינן מוצאות אצלו מקום.

ולפי זה מבאר מה שאמרו חז"ל במשנה (נגעים פ"ג) שבשבת ובמועדים וכן אצל חתן לא רואים את הנגעים, מפיו שעל ידי שמחה אמיתית באים לזרימה, ותור ושלום עם כלם, והחטאים אינם מוצאים מקום אצלנו כלל, וזה מה שהכהן היה מלמד את החוטא - שהכהנים הצדיקים מורים לעם את הדרך לפרש מהסטרא דחויא שזה העצבות (כדאיתא בזה"ק), ולהדבק בשמחה שזה הדבקות האמתית בקב"ה, וכמו שפּתוב "עוז וחדוה במקומו" (דה"י א ט) וכן היהודי נקרא על שם ההודאה והשמחה.

ה' יזכנו להתבונן תמיד ברב הטוב שהוא עושה עמנו, ונפיר טובה לו ולשלוהו הרבים שהם בני האדם העוזרים ומסיעים לנו, ובה נזכה להתרומם מכל הנגעים שהם הצמצומים והקטטות, ולזרום ולהעביר על מדותינו שזה השלמות האמתית של הענוה והשמחה.

חשובון נפש בנושא הכרת הטוב

כל ימי אשר הנגע בו... בדרך ישיב מוויץ למוזוה מוישבו (שם בוי)

התורה הקדושה מצוה את המצרע, לשבת ולצרף חשובון נפש עם עצמו על דרכיו ומעשיו, כי רק על ידי חשובון נפש אדם זוכה לשלמות, וכמו שאמר לי תלמידו של מרנא החפץ חיים הרב שכנא זאהו זצ"ל, ששמע מפי קדשו של החפץ חיים, שעתידי האדם לתן דין

וְחִשְׁבוֹן בְּשִׁמּוֹת עַל שְׁחֵי בְּלִי חֶשְׁבוֹן נֶפֶשׁ.

וְהִנֵּה בְּמֵאֵמָר זֶה נִתְמַקְדַּע עַל נוֹשֵׂא אֶחָד שְׂרָאוּי לְעֶרְךָ בּוֹ חֶשְׁבוֹן נֶפֶשׁ מְדַקְדָּק, בְּכַדִּי לְהִשְׁתַּלֵּם בּוֹ, וְהוּא הַפְּרַת הַטוֹב לְכִמָּה מִבְּנֵי הָאָדָם שְׂאֵנוּ חַיִּיבִים לָהֶם הַפְּרַת הַטוֹב, עַל שְׁנַיִם שֶׁגָּמְלוּ עִמָּנוּ טוֹבָה, וּמִכָּל מְקוֹם אָנוּ נוֹטִים אַחֵר מְדוּחֵינוּ הַרְעוֹת וּמִסְתַּכְלִים עַל מַה שְׁנִרְאָה לָנוּ כְּרַעַה קִטְנָה, אֲשֶׁר מִחֲמַת כֶּף נּוֹפֵל כָּל עֶרְכָּם אֲצִלְנוּ, וְאָנוּ מִסְתַּכְלִים עֲלֵיהֶם בְּצוּרָה שְׁלִילִית.

וְנִסְפָּר כָּאֵן מִעֲשֵׂה נִפְלֵא בְּנוֹשֵׂא זֶה. ר' צְבִי אַרְיֵה הָיָה אֶבְרָה בֶּן שְׁלוֹשִׁים וְחֲמֵשׁ מִטְּפֵל בְּשִׁבְעָה יָלְדִים. אֶחָד הַנְּסִים הַמֵּיחִידִים שֶׁל ר' צְבִי אַרְיֵה זֶה הַמַּעֲטָפָה הַלְּבָנָה שְׂמוּגָשֶׁת לְיָדָיו פְּעֻמִּים בְּשָׁנָה, בְּעֶרְבֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְעֶרְבֵי פֶסַח, מִעֲטָפָה שְׂעוּזָרֶת לוֹ לְכִסּוֹת אֶת הַהוֹצָאוֹת הַגְּדוּלוֹת שֶׁל הַחֲגִים, אֲלֵא שְׂבָאוֹתוֹ עָרַב רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמַּעֲטָפָה שֶׁקָּבֵל לֹא בְשָׂרָה לוֹ טוֹבוֹת בְּמִיחָד, הִיא הָיְתָה דְקָה מְאֹד, וְלֹא נִרְאָה שִׁישׁ בָּהּ תְּלוּשִׁים כְּמִיּוֹד שָׁנָה, הַסְּקָרְנוֹת גְּבָרָה בּוֹ, אֲלֵא שֶׁהַעֲדִיף לְהִשְׁאִיר אֶת פְּתִיחַת הַמִּכְתָּב עַד שִׁישׁוּב לְבֵיתוֹ.

בְּאוֹטוֹבוֹס פֶּגֶשׁ בְּר' שְׂמֵעוֹן יָדִידוֹ הַטוֹב מֵהִישִׁיבָה קִטְנָה, וְאֲשֶׁר לּוֹמֵד כִּיּוֹם בְּכוֹלֵל בְּשִׁכּוּנָה הַסְּמוּכָה, 'מַה נִּשְׁמַע ר' שְׂמֵעוֹן?', 'בְּרוּךְ ה' אִיף אֲצַלְכֶם?', 'בְּרוּךְ ה', מְקוּיִם לְטוֹב, יֵשׁ לִי בְּפִים אֶת הַמַּעֲטָפָה שֶׁקָּבֵלְתִּי לְחַג הִיא נִרְאִית לִי הַפְּעַם צְנוּמָה מְדִי, לְחַשֵּׁשׁ צְבִי אַרְיֵה. ר' שְׂמֵעוֹן הִשִּׁיב לְעִמָּתוֹ 'אֲצִלְנוּ בְּרוּךְ ה' הַעֲסָקְנִים עֲשׂוּ לָנוּ הַפְּתָעָה, וְשִׁלְחוּ לָנוּ מִשְׁלוּחַ שֶׁל כָּל טוֹב, אֲרָגוּ בְּשָׂר, שְׂמוּנָה קִילוֹ דָּגִים, וְעוֹד הַרְבֵּה דְבָרִים טוֹבִים בְּלִי סוּף, בְּנוֹסֶף קָבֵל כָּל אֶבְרָה מִעֲטָפָה וּבָהּ שְׂמוּנָה מֵאוֹת שְׁקָל'.

צְבִי אַרְיֵה הַצְּטַמְרָר, מְקַנְאָה בְּחִבְרוֹ, וּמִכַּעַס עַל רֹאשׁ הַכּוֹלֵל שְׁלוֹ, כְּשֶׁהִגִּיעַ לְבֵיתוֹ פָּתַח אֶת הַמַּעֲטָפָה, שֶׁם הָיָה נִיר מְקוּפֵל שָׁבוּ הָיָה כְּטוֹב 'לְר' צְבִי אַרְיֵה יִקְרִינוּ, הַשָּׁנָה אָנוּ מְאֹד מְצַמְצָמִים, וּמִחֲמַת כֶּף נִבְצָר מִעִמָּנוּ לְסִיעַ לָכֶם בְּקִנְיֹת הַחֲגִים, מְקוּיִם לְזַמְנִים טוֹבִים יוֹתֵר, בְּבִרְכַת שָׁנָה טוֹבָה הַנְּהַלֵּת הַכּוֹלֵל'.

תְּחוּשָׁה שֶׁל מִחְנָק בְּגִרוֹן, מֵרַב דְּמַעוֹת שֶׁל כַּעַס עֲצוּם עַל רֹאשׁ הַכּוֹלֵל, אֲפָפוּ אֶת צְבִי אַרְיֵה, בְּרַם מִיַּד הַתְּעֻשָׁת בְּאִמּוּנָה בְּקַבְ"ה, וְהָרִים אֶת יָדָיו לְמָרוֹם בְּאִמְרוֹ 'אֲבָא מַעוֹלָם לֹא עֲזַבְתָּנִי, וְתָמִיד דָּאֲגָתְךָ לְכָל צָרְכִי, בְּטוֹחַ וְסוּמָף אָנִי בְּךָ שְׁלֹא תַעֲזֹבְנִי לְעוֹלָם וְתִמְשִׁיף לְסִיעַ בְּעַדִּי תָמִיד'.

לְמַחֲרַת הֵלֶךְ צְבִי אַרְיֵה לְכוֹלֵל, וּבְסוּף הַיּוֹם שָׁמַע שִׁיחַת חֲזוּק מִפִּי רֹאשׁ הַכּוֹלֵל לְקִרְאָת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, 'אֶת חֲטָאֵי אָנִי מְזַכֵּיר הַיּוֹם פָּתַח רֹאשׁ הַכּוֹלֵל, בְּעוֹדֵנִי בַּחוּר הֵייתִי מַעֲשֵׂן סִיגְרִיּוֹת, בְּרַם כֶּסֶף לְקִנּוֹת סִיגְרִיּוֹת לֹא הָיָה לִי, וְעַל כֵּן הֵייתִי מִבְּקֵשׁ מֵאֲנָשִׁים סִיגְרִיּוֹת, וְכֵף הָיָה לִי מַה לְעֲשׂוֹן. בְּקָר אֶחָד פְּגִישָׁתִי בְּכַעַל בֵּית מְכַבֵּד שְׂעֵמֵד וְעֲשׂוֹן סִיגְרִיָּה, כְּדָרְפִי פְּנִיתִי אֵלָיו וּבִקְשָׁתִי סִיגְרִיָּה, הוּא הִבִּיט בִּי בְשָׁנֵי עֵינָיִם חוֹדְרוֹת וְאָמַר לִי נַחֲרָצוֹת, אָנִי לֹא מִחְלָק סִיגְרִיּוֹת! וְהַמְשִׁיף לְלַכֵּת כְּמוֹ שְׂאֵנִי אֲפָס בְּשִׁבְלִי, וְעַד הַיּוֹם - עֲשָׂרִים שָׁנָה אַחֲרֵי הַמְּקָרָה, אָנִי שׁוֹמֵר לוֹ טִינָה

בְּלִבִּי.

זֶה גְרוֹעַ מְאֹד שְׂדוּקָא אוֹתוֹ אָנִי זוֹכֵר לְרַעַה, אֲבָל אֶת כָּל מֵאוֹת הָאֲנָשִׁים שֶׁכֵּן נִתְּנוּ לִי סִיגְרִיָּה אֵינֶנִּי זוֹכֵר, וְאֵין לִי שׁוּם הַרְגָּשָׁה שֶׁל הַפְּרַת הַטוֹב כְּלַפְיָהֶם. זֶה מוֹסֵר הַשֶּׁפֶל עֲצוּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיִּמְחַק אֶת כָּל הַטִּינּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ, וְתַחֲתָם יִכְנִיס מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַפְּרַת הַטוֹב כְּלַפֵּי כָּל מִי שֶׁסִּיעַ בְּעוֹדוֹ'.

רֹאשׁ הַכּוֹלֵל סִים אֶת דְּבָרָיו, אֶחָל כְּתִיבָה וְחֲתִימָה טוֹבָה וְיֵצֵא. ר' צְבִי אַרְיֵה צָעַד לְכוּוֹן בֵּיתוֹ, כְּשֶׁלְּפָתַע הוּא מִבְּחִין בְּסִפְּלִים שְׂמַעֲלִים סְחוּרָה מְלֵאָה בְּכָל טוֹב לְבֵיתוֹ לְכַבוֹד הַחֲגִים, כְּשֶׁעָבַר לִיד תַּבַּת הַדָּאָר הַבְּחִין בְּמַעֲטָפָה שְׂבַצְבָּצָה מִתּוֹכָהּ, בָּהּ הָיָה כְּטוֹב 'לְצְבִי אַרְיֵה אֶבְרָכְנוּ הַיָּקָר, בְּרַגְעַ הָאֲחֵרוֹן הַצְּלַחְנוּ לְהַתְרִים גְּבִיר גְּדוֹל, שְׂאֲרָגוּ מִשְׁלוּחַ מְכַבֵּד לְחַגִּים, וּמִצָּרְף בְּזֶה עוֹד אֲרַבְעָה תְּלוּשִׁים, כָּל אֶחָד עַל סֶף מֵאֲתִים שְׁקָל'. צְבִי אַרְיֵה עָלָה לְבֵיתוֹ, הִתְיַשֵּׁב עַל הַכְּרֶסָא וְהִרְהַר קְלוֹת עַל דְּבָרֵי רֹאשׁ הַכּוֹלֵל וְעַל כְּפִיּוֹת הַטוֹבָה שְׂבַתוֹכוֹ - 'רַק לְהַתְּבַכְּנוּ אָנִי יוֹדַע, בְּלִי לְהַעֲרִיף אֶת רוֹב הַטוֹב שֶׁהַכּוֹלֵל מְתַמֵּד לְעֲשׂוֹת עִמִּי'.

הַסְּפוּר הַסְּתִים אֲבָל הִלְקַח שְׂעָלְנוּ לְהַפִּיק מִמָּנוּ, הַנּוֹ עֲבוּדָה תְּמִידִית וְרִצְפוּפָה לְכָל הַחַיִּים. הִבָּה נִתְּבוּנוּ כְּמָה מֵאֲתָנוּ מְכִירִים טוֹבָה לְה' יִתְּבַרַךְ עַל רוֹב הַטוֹב שֶׁהוּא עוֹשֵׂה עִמָּנוּ בְּלִי סוּף, עַל הַנְּשִׁימוֹת שֶׁהוּא מְנִשֵּׂים אוֹתָנוּ, עַל מִיִּלְיָאֲרָדִי דְבָרִים טוֹבִים שֶׁהוּא עוֹשֵׂה לָנוּ תָּמִיד. כְּמָה מֵאֲתָנוּ מְכִירִים טוֹבָה לְהוֹרִים שֶׁלָּנוּ עַל כָּל מַה שֶׁגָּדְלוּ אוֹתָנוּ, עַל שְׁנִטְלוּ עַל עֲצָמָם חוֹבוֹת בְּגִיל מִבְּגָר בְּכַדִּי לְחַתֵּן אוֹתָנוּ.

כְּמָה מֵאֲתָנוּ מְכִירִים טוֹבָה לְחֻבְרִים שֶׁלָּנוּ עַל הַטְּבוֹת שְׂעֲשׂוּ לָנוּ, עַל שֶׁהֵם לֹא רוֹדְפִים אוֹתָנוּ וְאֵת דָּתָנוּ. כְּמָה מֵאֲתָנוּ שְׂמַחִים שִׁישׁ לָנוּ שְׂכָנִים תְּרָדִים, שׁוֹמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת, שׁוֹמְרֵי שֶׁבֶת, הָאֵם אָנוּ בְּאֵמַת שְׂמַחִים וּמְכִירִים טוֹבָה? אוֹ שְׂאֵנוּ מִתְּמַקְדִּים עַל הַחֲסוּרוֹת הַמְּדַמִּים שְׁנִרְאָה לָנוּ בָּהֶם, וּמִתּוֹף כֶּף אָנוּ מְחַפְּשִׁים תָּמִיד פִּיעַד לְהַתְּפַטֵּר מֵהוֹזוֹלָת, וְלֵאחַל לוֹ בְּקָר טוֹב בְּפָנִים חֲמוּצוֹת בְּכַדִּי לְצַאֵת יָדֵי חוֹבָה בְּלִבְדִּי כְּמָה אָנוּ מְעִרְכִים אֶת הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ, וּמַעֲנִיקִים לָהֶם חֵם וְאַהֲבָה? גַּם אִם הֵם לֹא בְּדִיוֹק כְּמוֹ שְׂאֵנוּ רוֹצִים, אָנוּ צְרִיכִים לְשִׁמּוֹחַ שִׁישׁ לָנוּ אֶת הַיְהִלּוּמִים הַנִּפְלְאִים הֵלְלוּ, שְׂשׁוּמְרִים שֶׁבֶת, שִׁיּוֹדְעִים שֶׁהֵם יְהוּדִים.

נִתְחִיל לְהַכִּיר טוֹבָה לְאֲנָשִׁים וְעַל יָדֵי כֵן נִלְמַד לְהַכִּיר טוֹבָה גַּם לְקַבְ"ה, וּנְפַסִּיק לְהִיּוֹת חֲמַצְמוּצִים, קִנְטְרָנִים וְתוֹבְעָנִים, פִּי עַל יָדֵי שְׂאָדָם יוֹצֵר קֶשֶׁר טוֹב בְּבִין אָדָם לְחִבְרוֹ, הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ עִם הַקַּבְ"ה נַעֲשֵׂה אֲמִיץ וְחֻזָּק, הַרְבֵּה יוֹתֵר מִתְּעֻנִּיּוֹת, סְגוּפִים, טְבִילוֹת בְּמַקְנָה, לְמַד שְׂעוֹת רִצְוּפוֹת וְתַפְלוֹת מְשֻׁבָּחוֹת.

וְכִמוֹ שֶׁכְּתַב הַרְמְבַ"ץ שֶׁהַמַּעוֹת שְׂבִין אָדָם לְחִבְרוֹ הֵם הַחֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר, מִכֵּיוֵן שִׁישׁ בָּהֶם תְּרַתִּי גַם בִּין אָדָם לְמְקוֹם וְגַם בִּין אָדָם לְחִבְרוֹ. ה' יִזְכְּנוּ לְהַתְּמִיד בְּמַעוֹת שְׂבִין אָדָם לְחִבְרוֹ, וְלְהַכִּיר טוֹבָה לְכָל הַסּוֹכְבִים אוֹתָנוּ

מתוך ידיעה שהם שלוחיו הטובים של האל הנצמון, ועל ידי כן נתחזק גם בהפרכת הטוב, אהבה והודאה לשמו יתברך תמיד אמן.

פרשת מצורע

עננה וחוק הדעת משלבים יחדיו

ולקחו למטהר שתי צפרים זויות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב (יד ד)

איתא במדרשים וברש"י, שהאזוב בא על גסות הרוח שהיתה למצרע, שעל ידי כן הנגעים באים, ושני תולעת ואזוב באים לומר, שתקנתו זה שישפיל עצמו. וצריך באור כיצד האזוב מטהרו והלא הוא מסמל לגאווה?

ונראה לבאר בזה בסיעתא דשמיא שני באורים א. שבכדי לזכות לעננה, על האדם לדעת שיש לו גאווה, ועליו להודקה ולהטהר ממנה, מכיון שידיעת הבעיה הנה חצי הפתרון. ב. על פי מה דאיתא בגמרא (מו"ק טז:) שדוד המלך עליו השלום נקרא עדינו העצני, על שם שפשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, וכשהיה יוצא למלחמה היה מתקשה כעץ. והינו שבעת למודו הוא היה מתבונן במה שלמד, ומוציא מהתורה הקדושה עצות נפלאות - כיצד לעבד על מדותיו ולהיות בעננה, ולא להשיב למחרפיו דבר, וכשם שנהג עם שמעי בן גרא, ומאידך ביחס ליצר הרע, הוא היה חזק בדעתו, ולא התיאש משום דבר.

וזה מה שהכחין היה מלמד את המצרע - שעליו לדעת שכלו מלא טוב, ולשמוח ולהתחזק בכך, ברם מאידך - בזמן שנכנסים בו הרהורי גאווה וכעס, עליו לזכור את החסרונות שבו, ועל ידי כן להתעדן ולהיות בעננה ורפות.

אהבת ה' לרחוקים ממנו הנה אהבה שאינה תלויה בדבר

והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואתם לפני ה' (שם יא)

איתא בגמרא (זבחים לב.) שמחמת שהמצרע הוא טמא אסור לו להכנס לעזרה, ברם התר לו להכניס את בהונותיו, בכדי שיתנו עליהם מהדם והשמן, ובזה נחשב שכלו בעזרה. וצריך באור מה נשתנה המצרע משאר הטמאים, שרק אצלו אנו אומרים שביאה במקצת שמה ביאה?

ונראה לבאר בסיעתא דשמיא שהתורה הקדושה מורה למצרע את הדרך לשוב בתשובה - וזה שאפלו כשהוא מרגיש את עצמו טמא ורחוק מה' - שייכנס במקצת לשערי הקדושה, ובזה יחשב לו שכלו נכנס לקדושה, וזה חדוש מיוחד שהקב"ה מגלה את רוב אהבתו ורחבתו

לרחוקים ממנו, והאהבה הזו אינה תלויה בדבר, אלא ברב רחמיו וחסדיו בלבד, בכדי שנשוב אליו, כפאב המקרב את בנו שהתרחק ממנו ועשה נגד רצונו.

ה' יזכנו לדעת את כח התשובה, ואת מעלת הדברים הקטנים [הטובים], וכן שנראה את רוב חסדיו ואהבתו אלינו, ועל ידי כן נחפץ להתקרב אליו, וכן הוא יתברך יוסיף לקרבנו אליו, וכמו שכתוב (שה"ש רפה ה) "פתחו לי פתח כבודו של מחט, ואני אפתח כפתחו של אולם", אמן כן יהי רצון.

המכות הנם תנפורות מאת ה' בכדי שנודה לו

ולקחו הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוף און המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית (שם יד)

פעמים רבות האדם מקבל מכות, בכדי שיוזכר בקב"ה וברב החסדים שהוא עושה עמו, ובפרט בדם, שהגם שהוא לא קורש הוא גם לא יוצא החוצה - כשאדם מקבל מכה, ואפשר לרמוז את הדבר הזה במה שאמרו חז"ל בגמרא (חלין ז:) "אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה", ומכריזין זה אותיות מזכירין, שזה תזכיר את האדם משמים שיתבונן בחסדי ה' ובנפלאות שבדמו, ועל ידי זה ישמח בו יתברך ויתקרב אליו, וכשאדם מתבונן בכך אזי דמו הוא כעין דם הקרבנות, שמטרת זריקתו ללמד את האדם שיתבונן בחסדי ה' שבדמו, ועל ידי זה לשוב בתשובה מאהבה. וזה מה שהכחין היה מלמד את החוטא - להתבונן ברב הטובות שהקב"ה עושה עמו בדמו, ולא להיות כפוי טובה ולהעכיר את דמו בשמיצת לשון הרע ורכילות בתנוף אונן.

פחה של מדה כנגד מדה

ונתתי נזע צרעת בבית ארץ אזורתכם (שם לד)

איתא בגמרא (הוריות יז) "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם, ועל ידי הנגע נותן הבית ומוצאן". התורה הקדושה מלמדת אותנו כאן דבר נפלא, וזה בשני דברים א. בגוף האדם שפשאדם מקבל מכה באצבעו ויוצא לו דם, אזי זה מזכיר לו להודות לקב"ה על הדם שפועל בו פיאות. ב. בקשיים שעוברים על האדם, הן מבחוץ - בבזיונות שאדם עובר, והן מבפנים - כשלא הולך לאדם בעבודתו, שאזי עליו להשפיל שפעת הקב"ה נותן לו מתנה נפלאה של הכנעה וענוה. וכן כשמבזים אותו אנשים מבחוץ, זה למוד בשבילו שלא יבזה אנשים אחרים, ולא יגרם להם צער כשם שצעריו.

וכן ראוי להתבונן שהקשיים של הזולת, בונים את אישיותו ומשלימים את נפשו בכח של אפוק ואהבה, גם

למי ששנוי עליו. וכן יושב בשמים רואה את גדלת נפשו של האדם הסובל בזיונות וקשויים בשתיקה, ומקנה לו שפע של דברים טובים ברוחניות וגשמיות. ובכל הקשויים שיש לאדם ראוי לבקש מהקב"ה שיזכהו להשתמש במדות הנפלאות שבו, ושהפחות האדירים שבו יסיעו בידו לתת ולהעניק לזולת ובפרט למי שהכעיסו ובוזו, שזה השלמות האמתית.

וזה מה שדוד המלך עליו השלום מבקש בתהלים (קלה) "חקרני אל ודע לבבי" - שאזכה לחקר את לבי אם יש בי מדות רעות, ו"אם יש דרך עצב בי" - של קשויים ובזיונות מאחרים, שאהיה חזק ואיתן מתוך ידיעה שהנסיונות ממך לבד, בכדי לצרפני ולחזקני, ועל ידי כן אלך "בדרך עולם" של קרבה אמתית אליך, בלי מדות של רע ושקר.

ונספר כאן מעשה נפלא בענין זה. שמריה וחנה גולדברג רכשו דירה בעירה דרומית קטנה, ר' שמריה היה אברך פשוני ובעל יומה, ועד מהרה קלט בחישוביו, שמעבר לרוחות השרביות שבמקום, ישנו גם שרב ויבש רוחני ואכן החל לשאת דרשות בבית הכנסת, שמשם התפרס על כולל ערב שפתח בבית הכנסת, ועוד כמה יזמות ברוכות. למותר לציין שר' שמריה הפך לדמות הרוחנית ולרב הקהלה.

עברו שנים, לר' שמריה נולדו עוד ילדים, והוא חש בצרף להרחיב ולהגדיל את ביתו הקטן, תוך כמה ימים הגיע שפוצניק לביתם, והוסיף עוד חדר גדול העשוי מגבס, בנוסף הוסיף השפוצניק פרגולה לסכות. משפחת גולדברג שמחו עד מאד, אלא ששמחה זו לא ארכה זמן כלל, למחרת בשעה שתיים עשרה בצהריים, הגיע פקח עירוני והשקיף על הבניה הטריה, אחר כך שלף את פנקסו ורשם דו"ח מסדר של צו הריסה על הבניה החדשה.

ר' שמריה קבל את הדו"ח בפליאה, מי דוח לעירייה על הבניה שלנו? ברם ר' שמריה קבל את הדין באהבה. פרש ידיו למרומים ואמר רבוננו של עולם אני לא יודע מי עשה לי את הרעה הזו, אבל אני בטוח שהכל מכון ומסבב מאתך לטובתי האמתית, וכן על ידי כך אני נעשה חזק ואמיץ בדעתי. הספור לא הסתיים בזה, אחרי שלוש ימים התחילו הלשונות הרעות לחתך את אזני הרב הצעיר. 'חלול ה'. הרב של בית הכנסת בונה בלי אשורים, מי התיר לנו ללמד תורה מפיו?.

בקצור אחרי כמה ימים, פנה הגבאי לר' שמריה ואמר, 'צר לי מאד כבוד הרב אבל ישנם כמה מתפללים שלא רוצים לשמוע את דרשתך... תבין אותי. ר' שמריה חש צמרמורת של עלבון בגופו, הוא עבר לבית הכנסת אחר. שבוע אחר כך הגיע צות הריסה עם פטשנים ונפץ את ההרחבה החדשה, ר' שמריה הרגיש שאין לו עוד מה להשאר במקום, ותלה שלט 'להשכרה' על הבית, אחרי שבועים חתם על שכירות, ועבר לגור עם כל משפחתו בצפון.

עשרים וארבע שנים חלפו בינך ותרב שמריה הפך לאב רוחני של מאות משפחות שתקעו שם יתד, הוא יסד תלמודי תורה ובתי ספר, ישיבות וסמינרים, וקהלתו הייתה לאחת הקהלות החשובות. הרבנית גם היא רותה רוב נחת מהקהלה, אף הצלחת של הבריחה מהעירה הדרומית, עדין צרבה בלבה - צלחת שקשה לסלוח עליה.

חול המועד סכות כל בני הקהלה האזינו לדרשתו של הרב - בין מנחה לערבית, אחרי ערבית עלה לבמה יהודי כפוף כבן ששים, ואמר 'מורי ורבותי יש לי הרבה צרות ה' ירחם, וחוז מהם יש לי צרה גדולה מאד, אין לי ולבני ביתי בית. כבר חצי שנה אנו מסתובבים מחדר מדרגות למשנהו, ממחסנים לגנים צבוריים, אחר כך עבר והסתובב בין הקהל לאסוף צדקה.

כשעבר ליד שלחנו של הרב, אמר לו הרב 'כבודו יוסף יעקובוביץ?', 'כן, מהיכן אנו מכירים?', 'מהשכונה הדרומית' ענה הרב, עיניו של יוסף השפלו והוא בקש לסור עם הרב לחדר צדדי, שם פרץ בככי גדול וסוער, 'אני מבקש סליחה מכל הלב'. 'סליחה על מה?' שאל הרב, 'אני הוא הרשע צר העין, כשראיתי אתכם סוגרים מרפסת ומקימים פרגולה, הלכתי לדוח על כך למועצה המקומית, ודאגתי לזרזו הליכי ההריסה, והנורא מכל שדאגתי להשמיץ את שמכם, בשמועות רעות שהתהלכו בקרב בני הקהלה, ועכשו מדדו לי משמים מדה כנגד מדה, אנא תסלח לי בבקשה'.

ר' שמריה נענה ואמר 'אני סולח לך מכל הלב, ואדאג שגם בני ביתי ימחלו לך, אחרי רבע שעה חזר הרב עם צרור מפתחות של הדירה מהעירה הדרומית. 'בשבוע שעבר דירתנו התפנתה, ואני ובני ביתי החלטנו לתת לך אותה עד שתמצא מקום לדור בו'. חבוק אמיץ נעשה בין השנים, חבוק של העברה על המדות, ולמוד מוחשי בנתינה לזולת, ולא ההפך חס ושלום. שנוזה להתמיד בנתינה ופרגון לזולת, ולא נדבר רע על שום יהודי, ובפרט שלא להזיקו או לצערו חס ושלום, ה' יזכנו.

כחה של מלה טובה

כנגע נראה לי בבית (שם לה)

אמר אבני אסור לאדם שיפתח פיו לשטן (ברכות יט). וכן איתא במשנה בנגעים (פי"ב) שאפלו תלמיד חכם לא יאמר 'נגע נראה לי בבית' אלא 'כנגע נראה לי בבית', זה למוד עצום לכל אחד ואחד שירגיל את לשונו לדבר אף טוב על כלל ישראל ועל עצמו, כי לפה האדם יש כח עצום לפעל פעלות לטוב ולמוטב, וצריך להיות חכם ולנמב את הדבורים בכדי להשפיע אף טוב ותוסד על כלם.

ומעשה שהיה בילד עם בעיות נפשיות שהצריך להכנס

למוסד סגור, והוריו פנו לר' שלמה זלמן אויערבך בכדי להועץ עמו בנושא, והגאון אמר שראוי להכניסו למוסד, ברם הדבר צריך להעשות מרצון הילד, כדי שלא ירגיש שזרקו אותו מהבית. מדבור למעשה קרא ר' שלמה זלמן לילד ואמר לו שברצונו לשלח אותו למוסד שהוא, בכדי שישמש שם משגיח על הכשרות, ויחזק את הילדים השבורים, ויניח תפלין לגזקמים לכה,

והכל יעשה בשליחותו, וכן עשה לו סמיכה, ועל ידי זה הרגיש הילד מעלה גדולה ללכת למוסד שהוא, והלך לשם בשמחה, ובמשך הזמן הבריא בנפשו לחלוטין, מכיון שהוא הרגיש ספיק והנאה במעשיו. מכאן אנו למדים את כח הדבור, עד כמה אפשר להחיות אנשים בדבור של חבה וחזק, כשזה במקום ובאופן הנכון.

מתיקות המועדים - ספירת העומר:

- א. מצות ספירת העמר, זה בכדי שאדם יעריף, כל יום שהקב"ה נתן לו ויודה לו, ועל פן סופרים גם את הימים וגם את השבועות בפרוטרוט, ונלמד מכה לכה וללמד מכה לכה, ונלמד מכה לכה, ועל ידי זה נזכה לאשר ולשמחה תמיד.
- ב. בספירת העמר אנו מודים על העמר ונכלל בזה הודאה על כל חסדי ה' שנגללים בעמר, שהוא המזון העקרי של האדם, וכשם שהגמרא בברכות (מ.) אומרת שאין אדם יודע לקרא אבא ואמא ולהעריף את מטיביו עד שישטעם טעם דגן.
- ג. בספירת העמר אנו מודים בתחלה על השעורים, שזה מאכל פסלת, ואחר כך אנו מוסיפים להודות, עד שאנו מודים על החטים שהם האכל המשבח והבסיסי של האדם.
- ד. במצות ספירת העמר, אנו סופרים גם שבועות וגם ימים [שהם כלל ופרט], כדי ללמדנו שצריך לפרט בפרטי פרטים את כל הטוב שה' יתברך עושה עמנו ולהודות לו.
- ה. בספירת העמר זה זמן לעבד על מ"ח הקנגנים שהתורה נקנית בהם, ובראש הכל זה שפלות ונתינת כבוד והערכה לזולת, ועל פן דוקא בזמן זה נפטר תלמידי ר' עקיבא על שלא נהגו כבוד זה בזה.
- ו. עבודת האדם בספירת העמר זה להתבונן בתורה הקדושה בין השורות, ולראות את האמונה והמדות הטובות שמונחים בה, ועל פן אנו סופרים לעמר שזה מסמל על האמונה בקב"ה, שהוא מביא לנו אכל תמיד, כמו שכתוב "והיה אמונת עמיד" ודרשו חז"ל (שבת ל.) שזה סדר זרעים.
- ז. הצדוקים לא שיכו את ספירת העמר לפסח, אבל חז"ל ובראשם ר' יוחנן בן זכאי השיגו בהקמתם, שיתכף לנסים של יציאת מצרים צריף לעשות תזכרת בכדי שנמשיך להודות לה' תמיד, שזה הענין של ספירת העמר, וכן כל אחד ואחד צריך לסמוך תזכרות לנסים שהקב"ה עושה עמו.
- ח. נבאר את ענין ספירת העמר על פי משל לקיסר גדול ששלט על מדינות רבות, ברם במדינת המלך - היה משגיח ביותר ומספק לה די צרכה ברוח ובשפע, והנה נודע לקיסר שהדור הקדוש לא מעריכים את רוב טובו וחסדו מחמת שהם נולדו לחיי שפע וכל טוב, מששמע זאת הקיסר החליט להסיר את השגחתו מהמדינה, בכדי שבני המדינה יעריכו את הזמנים הנפלאים ששמש בהם פקיסר, ואכן הסיר הקיסר את שמירתו מהמדינה, ועל ידי פן באו אנשים בני בליעל והשתלטו על המדינה, והמליכו עליהם קיסר רע ואכזר שהנהיג את בני המדינה בנד קושה, ברם הקיסר הטוב והרחום לא שכח את בני מדינתו ושלח מרגלים בכדי לבדוק אם בני המדינה שבים מדרכיהם הנלוזים, וכששמע שאכן הם חוזרים בהם והם תפצים שישוב למלכותו מחמת רוב הערכתם להנהגתו הטובה פלפיהם, מיד הורה לצבאו האדיר להשתלט על המדינה, ולתלות את הקיסר האכזר על פתח המדינה, בכדי שפלים יזכרו לתמיד את רוב טובו של הקיסר הטוב, ולאחר מכן שלח שליחים שייעשו פרוזים במדינה, שפלים יתכוננו למעמד הנשגב בו יופיע המלך במלא הודו והדרו, ויעשה סעודת הודאה ואהבה יחד עם כל בני המדינה, ולא עוד אלא שיחלק לכל אחד ואחד אגרת הדרכה אישית, ואשר בו יפרט את רוב גדלתו של המלך, ומיד החלו כלם לספר את הימים עד המעמד הנשגב, מרב צפיתם לראות את מלכם ותפארת אהבתו לבני עמו - שעל ידי פן כלם יעריכו אותו ויתנהגו כלפיו בהתאם, והנמשל מוכן הקב"ה בורא כל העולמות כלם, עומד ומשגיח ביותר על עמו, ואכן האבות - העריכו את מלכותו ועבדוהו כרצונו, ברם הדורות אחריהם לא העריכו מספיק את מלכותו, ועל פן שיעבד אותם הקב"ה למצרים וכששמע את נאקתם ואת רצונם לשוב להיות עבדי ה' בלבד, שלח את משה רבנו עליו השלום בכדי לשחרר את ישראל ולהטביע את המצרים, ואחר כך ספרו ישראל ספירת העמר מתוך צפיה ורצון להגיע ליום המיחל שבו יראה הקב"ה את רוב רחמי וחסדיו - שהוא זן ומפרנס לכל וכמו שאמרו חז"ל (סוטה יד:) "תורה תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים" וכבר האריף בזה מרנא החפץ חיים בהקדמתו לספרו אהבת חסד, שמטרת כל התורה פלה זה בכדי שנגדב בדרך הנעלות - שהוא רחום וחונן ועל ידי פן נעריף גם פן את רוב הטוב והחסד שהוא עושה עמנו, ונודה לשמו יתברך מרב הפרת הטוב, ומחמת כך מובא במשנה (בפורים פ"א) שרק מעצרת מתחילים להביא בפורים, מכיון שאז זה הזמן של ההתבוננות ברב חסדי ה' שעמנו וההפכת הטוב כלפיו.